

Konec gozdarske srednje šole?

Dileme o usposabljanju revirnih gozdarjev

Edvard REBULA*

1 UVOD

Dne 29. 12. 1993. leta je Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo izdalo Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati zaposleni v Zavodu za gozdove Slovenije (naprej Pravilnik). Ta v 1. členu, za delovno mesto "revirni gozdar" določa:

Zahtevana izobrazba in izkušnje:

- inženir gozdarstva,
- opravljen preizkus iz upravnega postopka,
- enoletne delovne izkušnje.

V 2. členu Pravilnika je določeno, kako bodo uredili v zvezi z zahtevano izobrazbo za revirne gozdarje, ki imajo na dan razporeditve srednješolsko izobrazbo gozdarske smeri.

Določilo Pravilnika o zahtevani šolski izobrazbi za revirnega vodjo je tako (razen 30 delovnih mest) onemogočilo zaposlovanje gozdarskih tehnikov pri Zavodu za gozdove Slovenije. Tako je praktično zaprlo Gozdarsko srednjo šolo.

Po 45-ih letih od prvega vpisa, oziroma, če računamo, da bodo verjetno 4 vpisani letniki še dokončali šolanje, po skoraj 50-ih letih delovanja šole, bo šola postala nepotrebna. Tako bo usahnila pomembna gozdarska ustanova, ki je preživela vsake vrste dobrih in slabih časov. Prav je, da se ob tej priliki spomnimo, kaj je ta šola gozdarstvu dala, kaj je zanj pomenila in zgoščeno opišemo njeno zgodovino.

Predvsem pa je to zadnji (najbrž že malo prepozen) rok, da se dogovorimo in poiščemo najbolj smotno nadomestilo zanjo, da najdemo najbolj smotrni način šolanja in usposabljanja gozdarskega inženirja. To je že potrebna izobrazba za revirnega gozdarja. Drugih delovnih mest v gozdarstvu, tudi v izvajalskih podjetjih, ki bi zahtevala

srednješolsko izobrazbo, bo ostalo tako malo, da bo najbrž nesmotno zaradi njih vzdrževati posebno šolo. Kazaio bo obe šoli združiti.

2 POMEMBNI DOGODKI IN DATUMI ZA GOZDARSKO SREDNJO ŠOLO

Septembra 1948 sta z odločbo ustanovljena Gozdarska tehnikuma v Ljubljani in Mariboru. Šolanje naj bi trajalo 3 leta. V dva oddelka v Mariboru se vpiše 58 učencev. V Ljubljani, ravno tako v dva oddelka, pa se vpiše 77 učencev.

1949. Tehnikum iz Maribora se preseli v Ljubljano. Vpišeta se dva oddelka 2. generacije. Šola je v Ljubljani na Krekovem trgu 1. Ob Božiču šolo zaprejo zaradi izpraznitve prostorov v stavbi bodoče Agronomske in gozdarske fakultete. Del učencev gre gradit nove prostore (šola in internat) na Vič, drugi del pa gre na delo na gozdne uprave in manipulacije.

1950. Koncem aprila je za silo zgrajen dom na Viču. V začetku maja se nadaljuje šolanje. Šola je v Viški osnovni šoli in gimnaziji. Ob šolanju si učenci še gradijo dom in stavbo za učilnice. V avgustu končajo šolsko leto. Tekom leta je sprejeta odločitev, da se šolanje s 3 podaljša na 4 leta. Jeseni ponovno vpišeta dva oddelka 3. generacije. Šolanje je še vedno v Viški osnovni šoli in gimnaziji.

1951. 8. februarja pogori internat. Šolo preselijo v barake izpraznjene kmetijske šole v Šiški (Milčinskega 11). Tu šola "obračuje" do preselitve v Postojno. Tekom leta je sprejet sklep, da se 2. in nadaljnim generacijam podaljša šolanje na 5 let. Jeseni je sprejet Začasni pravilnik o počitniški praksi, ki predvideva v vseh počitnicah skupno 10 mesecev obvezne prakse po predpisanem delovnem (učnem) načrtu in

* Prof. dr. E. R., dipl. inž. gozd., 66230 Postojna, Kraigharjeva 4, SLO

pod strokovnim vodstvom profesorjev. Praksa zajema vsa področja dela.

1952. Šolanje konča prva generacija. Šola da prve 104 gozdarske tehnike.

1953. Vpiše se 1. generacija gozdarjev – aktivistov. Gre za gozdarje, ki so do takrat delali v gozdarstvu, imajo dovolj praktičnih izkušenj, šole pa niso mogli obiskovati ali zaradi vojne ali obnove domovine. Šolanje traja 2 leti.

1954. Šolanje konča 2. generacija in prva s petletnim šolanjem. Slovensko gozdarstvo dobi naslednjih 49 gozdarskih tehnikov.

1955. Poleg redne generacije konča šolanje tudi prva generacija dvoletne šole, skupaj 73 tehnikov (54 rednih, 19 iz dvoletne šole).

1956. Sprejeta sta sklepa o preselitvi Gozdarske tehniške šole v Postojno in o skrajšanju šolanja na 4 leta.

1957. Vpiše se prva generacija v 4-letno Gozdarsko srednjo šolo.

1959. V Ljubljani maturira zadnja generacija gozdarskih tehnikov. Šola se preseli v Postojno. Tu začne decembra s poukom v novih (še ne dokončanih) prostorih.

1961. Šolanje konča zadnja generacija s petletnim in prva s štiriletnim šolanjem. Skupno 45 maturantov.

1964. Šolanje konča zadnja generacija dvoletne Gozdarske tehniške šole.

1965. Začetek Dopolne gozdarske tehniške šole.

1966. 27. maja je Upravni odbor Poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij sprejel sklep o ustanovitvi Gozdarskega šolskega centra v Postojni. V okviru le-tega deluje tudi gozdarska srednja šola. Sredstva za delo centra zagotavljajo člani Poslovnega združenja. Izdelan je nov učni načrt, ki vsebuje tudi praktične vaje in terenski pouk.

1980. Sprejet je Zakon o usmerjenem izobraževanju. Popravljen in dopolnjen (1983, 1989) velja za srednje šole še danes. V 49. členu določa, da nadaljevalni programi (po skrajšanih programih in programih srednjega izobraževanja-3 leta) zagotavljajo enak izobrazbeni standard kot štiriletni programi ali smeri srednjega izobraževanja.

1981. Prvič se vpišejo in poslušajo pouk

v prvem letniku skupno učenci gozdarske srednje šole in poklicne šole za gozdarske delavce. To traja do leta 1992.

1986. Pravilnik o gozdnem redu v svojem 3. členu določa: "Drevje za posek lahko odkazujejo le pooblaščen strokovni delavci z visokošolsko ali višješolsko izobrazbo gozdarske smeri ali srednješolsko izobrazbo gozdarske smeri s tri-letnimi delovnimi izkušnjami.

Če odkazuje drevje za posek strokovni delavec s srednješolsko izobrazbo gozdarske smeri s predpisanimi delovnimi izkušnjami iz prejšnjega odstavka, mora biti v gozdnogospodarski organizaciji določen strokovni delavec z visokošolsko ali višješolsko izobrazbo gozdarske smeri, ki vodi odkazovanje drevja za posek." Določilo pomeni dejansko začetek konca srednjega gozdarskega šolstva v Sloveniji.

1990–91. Demokratizacija naše družbe po osamosvojitvi, predpisi o denacionalizaciji, moratorij del v gozdovih, ki so predmet denacionalizacije, pričakovana sprememba delovanja gozdarske službe in druga podobna dogajanja ogrozijo delovanje šole. Štipendij ni več. Vpis zelo upade (l. 1991 le 17 učencev). Šola išče možnosti preživetja. Izdelajo program šolanja ekološkega tehnika, ki ne steče.

1992. Ustanovitelj šole postane vlada Republike Slovenije.

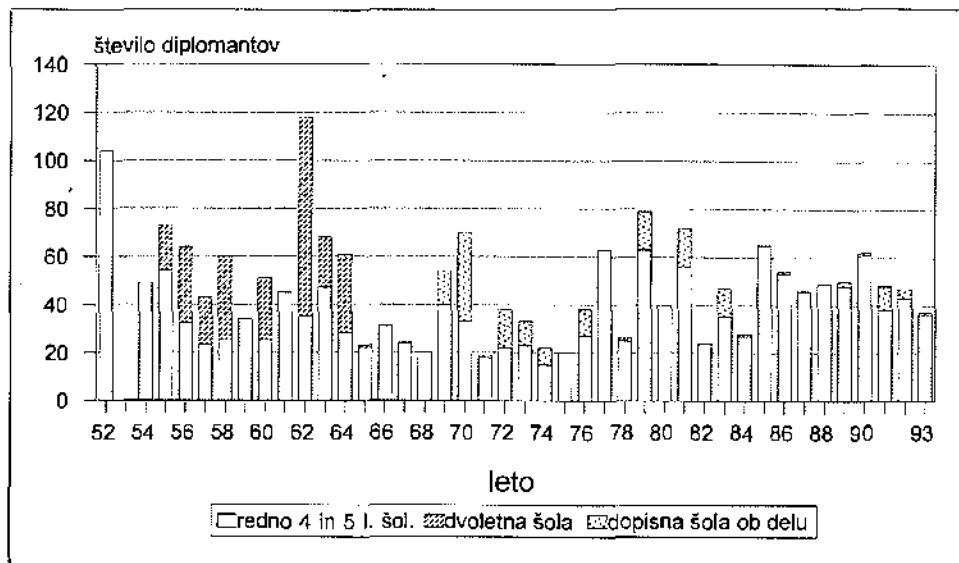
1993. 17. 12. izide Zakon o visokem šolstvu. Uvede institucijo visoke strokovne šole. Zanj določi vse pogoje delovanja, med drugim tudi pogoje vpisa (zadostuje tudi zaključni izpit iz srednjih šol) in usposobljenost predavateljev – zadostuje visoka izobrazba. 29. 12. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo sprejme v uvodu citirani Pravilnik, ki zapečati usodo šole.

EPILOG: Na šoli je v šolskem letu 1993/94 v srednjo gozdarsko šolo vpisanih:

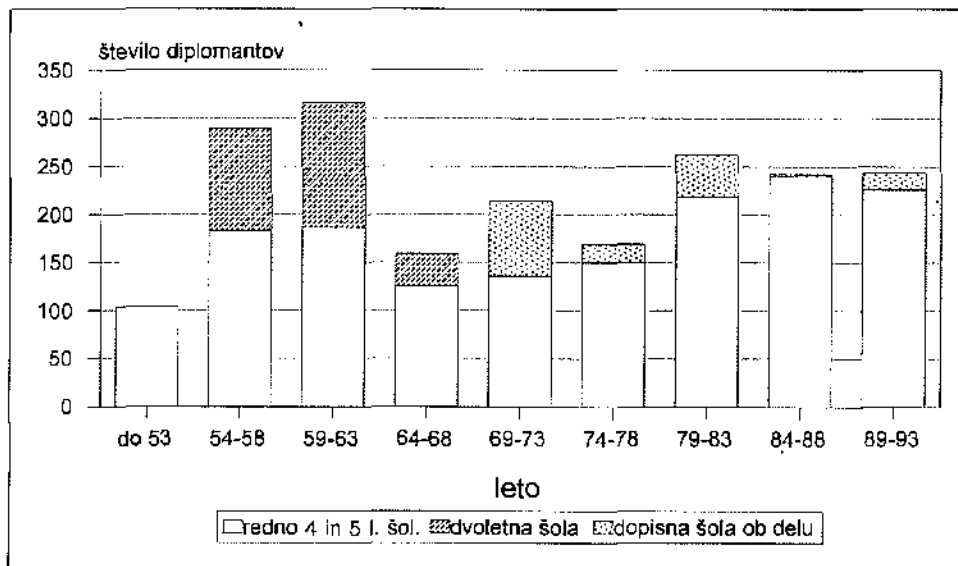
1. letnik 29 učencev
2. letnik 13 učencev
3. letnik 11 učencev
4. letnik 28 učencev.

Po končani šoli njeni maturantje skoraj (izjema so izvajalske organizacije in zasebni lastniki gozdov) nimajo delovnega mesta, kjer bi se lahko zaposlili. Še zdaj (konec januarja 1994) ni odločeno, ali se bo vpis jeseni spremenil.

Grafikon 1: Skupno število diplomantov po letih in vrsti šole

Grafikon 2: Skupno število diplomantov po 5-letnih obdobjih

3 DELOVANJE ŠOLE

Srednja gozdarska šola deluje 45 let. V tem času je delovala pod tremi imeni:

- Gozdarski tehnikum
- Srednja gozdarska šola
- Gozdarska tehniška šola.

V teh letih je šola izobrazila 1999 gozdar-

skih tehnikov, od tega:

- rednih maturantov 4 in 5-letne šole: 1568 ali 78 %,
- maturantov 2-letne šole: 270 ali 14 %,
- maturantov dopisne šole (ob delu): 161 ali 8 %

Skupno število maturantov po vrsti šolarnja je prikazano na grafikonih 1 in 2. Tu

vidimo, da število maturantov po letih zelo niha – od 19 leta 1971, do 118 leta 1962. V povprečju je maturiralo letno 49 maturantov. Analiza kaže, da je "povprečnih letnikov" (z odstopanjem ± 5 od povprečja) zelo malo – komaj 9 ali manj od 1/4.

Tudi združevanje posameznih letnikov v daljša razdobja (5 let na grafikonu 2) še vedno kaže velika nihanja. Najbolj umirjeno in tudi najbolj "bogato" je zadnje 15-letno razdobje.

Taka nihanja niso smotrna, zlasti ne za edino šolo v državi, ki bi morala imeti na razpolago vse potrebne pogoje (učitelje, prostore, učne pripomočke, internat). Šoli gotovo ustreza čim bolj enakomeren vpis. Zato moramo vzroke nihanj iskati drugod.

Vemo, da je bil ustanovitelj šole (od leta 1966) Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij. To je šolo tudi financiralo, bodisi neposredno ali pa je gozdarstvo šolo financiralo (pozneje) posredno prek posebne izobraževalne skupnosti. Tu se je izoblikovala tudi politika zaposlovanja, ugotavljale so se potrebe po tehnikih, določali profili njihove usposobljenosti. Od tu je izhajala tudi ponudba štipendij. Vsa ta politika je vsebovala tudi vsa družbena dogajanja in pritiske, ki se jim gozdarji niso mogli (hoteli?) vedno upreti. Tako je velikost vpisa in s tem posledično (z zamikom) število maturantov odraz vsakokratne politike gozdarstva, trenutne organiziranosti, s tem povezane ocene potreb po gozdarskih tehnikih in končno razpoložljivih štipendij. Za šolo internatskega tipa, kot je in bo vsaka gozdarska šola v Sloveniji, je štipendija (kritje stroškov šolanja) najvplivnejši dejavnik uravnovešanja vpisov.

Posebej kaže obravnavati zadnjih 12 let, obdobje usmerjenega izobraževanja. Značilnosti tega obdobja poznamo, saj smo ga pravkar preživeli. Kljub temu nekaj poudarkov, ki so pomembni za našo razpravo:

– Vsi (95% v razdobju 82–89) vpisani dijaki so imeli zagotovljeno štipendijo že v prvem letu.

– Štipendije so podeljevala Gozdna gospodarstva. Kot vsa druga podjetja, so jih dajala prvenstveno otrokom ljudi, zaposlenih pri njih.

– V zadnjih 10-ih letih je iz gozdarske srednje šole prišlo 486 gozdarskih tehnikov,

to je po 50 letno.

– Šola (kot vse druge, vključno z univerzo) je bila motivirana za čim večji vpis in čim večjo "proizvodnjo" strokovnjakov.

Dodati moramo še poznana dejstva:

– V gozdarsko šolo se vpisujejo predvsem učenci s podeželja, kar je samo po sebi naravno in dobro.

– Podeželske šole niso ravno na vrhu kakovosti in zahtevnosti.

– V takih pogojih se je na šolo vpisal skoraj vsak, ki je to hotel.

– V gozdarsko šolo se vpisujejo učenci s slabšim učnim uspehom.

Našteta dejstva so ocena, ki ni podprta s primerno analizo. Taka analiza bi bila zelo koristna. Vse našeto gotovo ni delovalo v prid kakovosti izobraženih gozdarjev. Na drugi strani pa je drugačna vloga gozda zahtevala strokovnejše delo. Razkorak se je večal, nasprotja zaostrovala, čedalje več je bilo pripomb na usposobljenost gozdarskih tehnikov.

Vzporedno z gledanji na vlogo in delo gozdarskega tehnika v službi – pretežno na delovnem mestu revirnega gozdarja – so se spreminjale potrebe po njihovi usposobljenosti. Temu ustrezno naj bi se spreminjal program izobraževanja in predmetnik. Pregled predmetnikov je podan v preglednici 1. Podani so za gozdarsko srednjo šolo (za zadnjih 20 let) in za Višjo šolo pri Gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete. Zanj je podan program zadnjih 3 let. Višja šola se bo (po novem Zakonu o visokem šolstvu) preoblikovala v Visoko strokovno šolo. Zanj sem navedel predlog programa. Zaradi preglednosti in lažje primerjave sem nekatere predmete združil v smiselne celote. V opombah sem pojasnil, kako je to narejeno. Predmete, ki se pojavljajo le v nekaterih programih, sem dodal v opombah.

Primerjava predmetnika gozdarske srednje šole kaže, da se kljub vsem "spremembam" ni ravno veliko spreminjal. Z usmerjenim izobraževanjem (program iz l. 1987) so opustili pedologijo in jo dodali gojenju gozdov. Dodali so še umetnostno vzgojo in računalništvo. Posebej ne izkazujejo praktičnega pouka, ker je ta vključen pri vsakem predmetu. Skrčili so tudi obseg predmeta "gozdarsko orodje s tehniko dela".

Leta 1990 so opustili predmet "Obrambo

Preglednica 1: Predmetniki za gozdarskega tehnika in inženirja
(skupno število ur v času študija)

Predmetnik	Tehnik		Inženir		sedanji	bodoči (predlog)
	1974	1987	1990	1993 ⁴		
Slovenski jezik in književnost	374	455	490	490		
Tuji jezik	319	365	420	420	60	60
Umetnostna vzgoja		70	70	70		
Matematika	505	455	455	490		
Računalništvo in informatika		70	70	70	30	30
Fizika	209	245	245	140		
Kemija	114	210	245	210		
Biologija in dendrologija – botanika	190	350	350	280 ⁵	365	
STM – družboslovje	171	140	140	70 ⁵		
Zgodovina	95	140	140	140		
Geografija – meteorologija	95	105	105	70	45	
Obramba in zaščita	129	140				
Telesna vzgoja	300	280	280	280	120	90
Zdravstvena vzgoja in varstvo pri delu	76	105	105			
Gojenje in varstvo gozdom	372	420	455	350	280	285
Lovstvo	76	70	70	70	75	75
Geologija in pedologija	76				115	105
Pridobivanje gozdnih proizvodov	580 ²	420 ³	420 ³	315 ³	215 ¹⁰	250 ¹⁰
Opisna geometrija s tehničnim risanjem	95	70	70			
Geodezija	76	105	105		90	85
Dendrometrija in gozdno- gospodarsko načrtovanje	148	140	140	140	195	235
Gozdno gradbeništvo	57	70	70	175 ⁷	55	75
Psihofiziologija in osnove organizacije dela	72 ¹	70	70	70 ⁸	185 ⁹	230
Praktični pouk	429			560		
SKUPAJ UR	4538	4515	4515	4800	1710 ¹¹	2715 ¹¹⁻¹²
Proizvodno delo	360	240	240			

Opombe:

1. Predmet je bil ekonomika organizacij združenega dela
2. Združena predmeta: Gozdarsko orodje s tehniko in izkoriščanje gozdom
3. Združena predmeta: Gozdni proizvodi in Pridobivanje gozdnih sortimentov
4. Vpisani program za zaključni izpit
5. Predmet je Biologija z ekologijo
6. Predmet je Ekonomija ali Psihologija ali Sociologija
7. Skupaj z geodezijo
8. Predmet je Osnove ekonomike
9. Združeno: Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi, Organizacija gozdarskih del, Gospodarsko poslovanje in Ekonomika gozdarskega obrata
10. Združeno: Humanizacija dela, Pridobivanje lesa in Gozdni proizvodi
11. Program višje šole vsebuje še:
 - Znanost o okolju 60 ur do sedaj, naprej 75 ur,
 - Vrednotenje rastišč z gozdno fitocenologijo 90 ur, naprej 95 ur,
 - Funkcije gozdom 95 ur, naprej 90 ur,
12. Predlog vsebuje še:
 - Kvantitativne metode 60 ur,
 - Osnove prava 30 ur,
 - Ruralna sociologija in psihologija komunikacij 45 ur,
 - Gozdna hidrologija z varstvom pred erozijo 60 ur,
 - V 4. letniku: Interdisciplinarni seminar 375 ur.

in zaščito". Povečali so obseg predmetov Gojenje in varstvo gozdov ter materinščine in tujega jezika. Večjo spremembo kaže program iz l.1993, kjer gre za program, prilagojen izbiri med maturo in zaključnim izpitom. Razlike pri strokovnih predmetih so pojasnjene v praktičnem pouku in izbirnih predmetih.

Pregled predmetnika srednje gozdarske šole nam pokaže, da ta vsebuje vse "strokovne predmete" in tudi z razmeroma visokim številom učnih ur, zlasti pri najpomembnejših predmetih. Število učnih ur pri teh predmetih je celo znatno višje kot na višji ali visoki šoli.

Kje je torej vzrok za slabo usposobljenost gozdarskih tehnikov? Vsekakor bi bilo zelo koristno (če ne celo nujno) dobiti odgovor na gornje vprašanje še predno šolo zapremo. Mogoče je ta odgovor že kje oblikovan. Osebnostno ga kljub vsemu prizadevanju nisem odkril. Imamo pa kljub temu vsak svojega. Nekaj možnih odgovorov je naslednjih:

- prekratek in nepopoln šolski program;
- premajhna (prešibka) šolska izobrazba vpisnikov, bodisi zaradi mladosti, slabih učnih uspehov, preblagih kriterijev v osnovni šoli ipd.;
- preveč liberalen (preblagi kriteriji) vpis v šolo;
- prelahki kriteriji napredovanja v šoli;
- preveč "cehovstva" (otroci kolegov), ki se začenja že pri vpisu in "mehča" kriterije napredovanja;
- neprimerni učitelji;
- itd.

Najbrž je vsakega nekaj. Upoštevati pa velja, da je zdravljenje uspešno le, če je diagnoza pravilna.

4 KAJ NAREDITI?

Tako se sprašujemo že 10 let, vsekakor pa po letu 1986, ko smo tehniku odvzeli odkazovalno kladivo. Delali smo kar nekaj, naredili manj.

Na področju "delali"

24. 10 1991 je bilo v Ljubljani posvetovanje ZDIT GL Slovenije na temo "Delo gozdarja v revirju". Tu se je ugotovilo, kaj in kako mora delati revirni gozdar. Izoblikovan je bil sklep: "Družbene spremembe prinašajo odločno zahtevo po večji kakovosti

vsega, tudi v gozdarstvu: vseh funkcij gozdov in dela vsakega posameznika pri delu z gozdom". Sklep so v nadaljevanju še razgradili (GozdV 50 (1992),1). V ugotovitvah in sklepih posvetovanja ni niti besede o načinu šolanja ali potrebni šolski izobrazbi revirnega gozdarja. (Govorim le o šolanju revirnega gozdarja. Menim, da bo ta profil strokovnjaka, ne glede iz kakšne šole bo prišel, zapolnil vsa delovna mesta, kjer je sedaj delal gozdarski tehnik.)

Jeseni leta 1991 je začela z delom komisija, ki naj bi izdelala predlog organiziranja celotnega gozdarstva vključno z gozdarskim šolstvom (Komisija za infrastrukturo). Komisijo je imenoval minister za kmetijstvo in gozdarstvo. Sestavljena je bila iz predstavnikov šolstva (fakultete in Gozdarskega šolskega centra), inštituta in operativne. Komisija se je nekajkrat sestala, pripravila precej materiala in maja 1992 prenehala z delom, še predno je obdelovano snov povezala v uporabne in obvezujoče zaključke.

V zvezi s srednjo šolo se je komisija poenotila, naj bi le-ta brez sprememb vpisovala do leta 1996. Tako bi šola prenehala delovati leta 2000. Ugotovili so, da gozdarski tehniki iz te šole niso dovolj usposobljeni za revirne gozdarje. Zato naj bi se došolali na 2 letni višji šoli. Tehnik, tak kot je, pa naj bi bil usposobljen za razna pomožna dela v gozdarstvu. Prevladovala pa je misel, da moramo imeti neke vrste srednjo šolo ali pa moramo na nek način omogočiti absolventom šole za gozdarja nadaljnje šolanje in usposabljanje za revirnega gozdarja. Iz te šole naj bi pretežno prihajali študentje višje šole.

Rekli smo že, da komisija ni dokončala svojega dela. Njena stališča tako ne obvezujejo nikogar.

2. 4. 1993 je bilo ponovno posvetovanje ZDIT GL. Tokrat v Postojni, z naslovom: "Izobrazba revirnega gozdarja" (referati in sklepi z vtisi so objavljeni v GozdV 51 (1993) 4). Mnenja so se toliko razhajala, da jih ni bilo mogoče poenotiti (ali nihče ni vztrajal, da bi jih). Sklepanje in zaključke je motila tudi negotova usoda gozdarstva in njegove bodoče organiziranosti.

Delali smo še marsikaj drugega, bolj ali manj organizirano. Možno je, da sem kaj

pozabil in bo kdo prizadet. Se opravičujem! Kakega učinka pa ni opaziti.

Na področju "naredili"

Nedvomno je enotna in nesporna ugotovitev, da potrebujemo bolj usposobljenega revirnega gozdarja, pomembno dejstvo in dobro izhodišče za nadaljno delo. Opredeljene so naloge revirnega gozdarja. Poznana je organizacija dela, v kateri dela revirni gozdar. Poznane so (številčne) potrebe po teh strokovnjakih v državni službi. Ostale se lahko ocenijo. Dober del teh bo kmalu poznan (izvajajska podjetja). Dani so torej vsi predpogoji za oblikovanje primerne šole.

Na področju "naredili" sta bili kar delovni obe naši izobraževalni ustanovi.

– Gozdarski šolski center je, kot smo že omenili, izdelal program za ekološkega tehnika. Potrdil ga je tudi Strokovni svet pri Zavodu za šolstvo. Program ni stekel, ker ni naročnika.

– Še bolj prizadevni so bili na Gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete. Treba je ugotoviti, da so jim tudi okoliščine bolj ustrezale. Nekoliko so "popustili" pri programu in poleg rednih (običajnih) oblik študija gozdarstva vpisali še veliko zaposlenih tehnikov (pretežno revirnih gozdarjev), ki jih razmere silijo, da se ponovno učijo, kar bi morali že znati. Sestavili so že tudi študijski program bodoče Visoke strokovne šole gozdarstva in gospodarjenja z gozdnimi viri (naprej GVS). Predavanja, vaje in seminarji naj bi trajali 7 semestrov. Študijski program je prikazan v preglednici 1. Na študij bi se vpisovali "kandidati, ki so z maturo ali zaključnim izpitom dokončali štiri-letno srednjo šolo". Gre torej za kakršnokoli (vsako) srednjo šolo. Kako daleč je že dospel predlog tega študijskega programa po poti odobritve, ne vem. Ne vem tudi, koliko je usklajen z drugimi gozdarskimi in šolskimi ustanovami, in tudi ne, če so kakšna soglasja sploh potrebna. Nadaljna pot in usoda je določena v členih Zakona o visokem šolstvu. Če bo v redu, bodo jeseni (1995 – op. ur.) že vpisovali ta program.

Tako je krog sklenjen. Za delovno mesto revirni gozdar zahtevajo višjo izobrazbo. Šola, ki to izobrazbo daje, je že organizirana in pripravljena. Ne potrebuje srednje

gozdarske šole. Tako postaja srednja gozdarska šola odvečna – nepotrebna.

Ob vseh naštetih dejstvih pa ostaja nekaj pomislekov:

– Kdo se bo vpisoval na GVŠ? Pomislek sloni na dejstvih: Študent bo šolo dokončal pri 24–25-ih letih, leto prej, kot običajno na fakulteti. Usposobil se bo za poklic, kjer bo 1/4 časa odkazoval, 1/4 časa načrtoval (gojitveni načrti?), 1/2 časa pa dopovedoval (sodeloval, prepričeval, prosil, grozil) lastnikom gozdov, kako je odkazovanje in načrtovanje potrebno. Deleži časa se nanašajo le na kolikor toliko produktivno delo. Koliko je tega pa tako nihče ne ve. (Navedene ocene deležev časa so zelo približne in provokativne. So pa o temu podatki, ki jih je pred poldrugim desetletjem zbiral in obdeloval mag. F. Urleb). Dodati je treba, da bo vse to delal pod vodstvom (nadzorstvom, usmeritvami, sodelovanjem) šefa (vodje krajevne enote) in ponekod še posebej gojitelja-načrtovalca, vodij odsekov – specializiranih strokovnjakov in po predpisih (določilih) ureditvenih in drugih načrtov.

– Na GVŠ se bodo vpisovali dijaki, ki bodo srednje šole zaključili z zaključnim izpitom. Bodo iz vseh mogočih srednjih šol, ki se jim (v veliki večini) ne bo posrečilo nadaljevati študija v svoji stroki. Kot že do zdaj, bodo tudi vnaprej pretežno s slabšim predznanjem (bolj leni ali manj nadarjeni). Kolikšen bo osip in kakšne gozdarje lahko pričakujemo iz tega, si lahko misli vsak sam.

– Tak študij bo drag. Že tako zelo drago šolanje gozdarjev, ki je nujno drago zaradi majhnega števila slušateljev v letnikih, specifičnosti študija (veliko kabinetnih in terenskih vaj), množice znanstvenih disciplin, ki jih morajo diplomanti obvladati ipd., se tako še draži. Draži se za državo, zaradi slabe organiziranosti študija in za študenta, zaradi trajanja študija in nujnosti življenja zunaj družine za večino študentov.

– Kakšen program bodo vpisali sedanji gozdarski tehniki, ki se morajo po določilih Pravilnika došolati (dokončati višjo šolo) do 31. 12. 1999? Gre za veliko ljudi in dolgo-trajno šolanje.

Kaj torej narediti?

Izhajati moramo iz dejstva, da je Slovenija velika kot provinca (regija, dežela) v

običajni državi. Za to velikost rabimo določeno število gozdarjev vseh vrst in stopenj izobrazbe in nič več. Obvladati morajo določena znanstvena in delovna področja, ki se jih ne morejo naučiti na drugih šolah. Zato mora obstojati posebno gozdarsko šolstvo. Zaradi narave gozda, njegove vloge in funkcij, dela v gozdu in z gozdom je sestava delavcev po strokovni usposobljenosti specifična, prilagojena okoliščinam dela v gozdu. Razlikuje se od drugih panog gospodarstva. Temu ustrezno mora biti organizirano gozdarsko šolstvo. Zaradi omenjenih posebnosti se težko vključuje v običajne kalupe srednjega in visokega šolstva. Če to družbi dopovemo in nam družba to tudi prizna, ostane še vedno naša obveza, da gozdarsko šolstvo organiziramo smotrno.

Tu obravnavamo le šolanje nekdanjega tehnika, oziroma bodočega inženirja ali profila, ki naj ustreza potrebam revirnega gozdarja in potrebam drugih podobnih del pri drugih organizacijah, ki delajo v gozdu ali z gozdom (zadruga, izvajalska podjetja ipd.).

Izhajam iz trditve, da lahko revirni gozdar znanja, ki jih potrebuje za svoje uspešno delo, pridobi v krajšem času kot to predvidevajo sedanji programi. Ali drugače: ob primerno organiziranem študiju se v istem času lahko veliko več nauči. Kdor ne verjame tej trditvi, naj kar sešteje študijska programa (predmetnika) gozdarske srednje in visoke šole (preglednica 1). Lahko tudi povpraša študente višje šole, ki so tja prišli iz srednje, koliko učne snovi poslušajo ponovno. Mogoče malo drugače, bolj sodobno, lahko na višjem nivoju, toda kljub temu ponovno.

Gotovo bi bilo najbolj smotrno šolanje revirnih gozdarjev v enem kosu (eni šoli). Po primerni predizobrazbi – solidni uspeh v osnovni šoli, bi zadostovalo 5 ali največ 6 let (ne 8 ali 9 let, kot je predvideno zdaj). Zavedam se, da je to težko izpeljati. Najbrž ne toliko zaradi zakonskih določil, kot zaradi dosedanje delitve (mogoče boljše: prisvajanja) dela med Gozdarskim oddelkom in Gozdarskim šolskim centrom, statusom teh dveh ustanov, pa tudi statusom diplomantov. Vsekakor pa bi skoraj enak učinek

dosegli z enotnim (skupnim) programom, katerega del bi izvajali učitelji dosedanje gozdarske srednje šole, drugi del pa učitelji Gozdarskega oddelka.

Taka šola bi morala biti nujno zaprtega tipa, s posebnim programom, ki bi lahko izpolnil srednješolske standarde, glede splošnih predmetov in visokošolske zahteve glede drugih posebnih disciplin. Prehod iz te šole na druge bi bil v bistvu zelo težak, ravno tako vpis iz drugih šol v poznejše letnike te šole. To pa je v bistvu edina večja pomanjkljivost, ki jo zagotovo odtehta skrajšanje študija za 2 leti.

5 SKLEP

Gozdarji smo že dolgo ugotavljali, da je gozdarski tehnik premalo usposobljen za delo revirnega gozdarja. Zato novi Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati zaposleni v Zavodu za gozdove Slovenije, zahteva za revirnega gozdarja višješolsko izobrazbo (gozdarski inženir). Do zdaj so to delovno mesto zasedali tehniki, absolventi srednje gozdarske šole. Istočasno je Zakon o visokem šolstvu predvidel ustanavljanje visokih strokovnih šol. Na te se lahko vpisujejo absolventi katerekoli srednje šole, če so opravili zaključni izpit. Program nove Visoke strokovne šole gozdarstva in gospodarjenja z gozdnimi viri traja 4 leta in je izdelan za študente brez predhodne gozdarske izobrazbe.

Revirni gozdar je delovno mesto, kjer se je zaposlovalo pretežno število gozdarskih tehnikov. Drugih delovnih mest v gozdarstvu za ta profil izobrazbe je (pre)malo. Zato ne kaže vzdrževati še naprej gozdarske srednje šole in bo po 50-ih letih delovanja usahnila.

Proti predvidenemu usposabljanju gozdarskega inženirja, novi izobrazbi revirnega gozdarja, ki bo trajalo po osnovni šoli še 8–9 let je nekaj pomislekov. Združimo jih lahko v dvom o racionalnosti takega šolanja. Krajše, cenejše in bolj uspešno bi bilo izobraževanje revirnih gozdarjev (gozdarskih inženirjev) v šoli zaprtega tipa z enotnim šolskim programom, ki bi zajemal snov srednje in višje (bodoče visoke) šole.